

رابطه کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه و تأثیر آن بر عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

حسین احتشام مهر^۱
یحیی کامیابی^۲
مهدی خلیل پور^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۱۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۹/۱۴

چکیده

هدف از این تحقیق بررسی رابطه کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه و تأثیر آن بر عملکرد شرکت بود. پس از معرفی گزارشگری یکپارچه به منزله آخرین تحول گزارشگری شرکت‌ها، تعداد ۶۵ شرکت در مقطع زمانی ۱۳۹۸ انتخاب شده است. برای اندازه‌گیری گزارشگری یکپارچه از روش تحلیل محتوا؛ کسب و کار هوشمند از پرسشنامه استاندارد پروویچ و همکاران (۲۰۱۲) و عملکرد مالی از نرخ بازده دارایی‌ها استفاده گردیده است. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش رگرسیون چندمتغیره (حداقل مربعات تعمیم یافته) استفاده شد. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که به طور میانگین شرکت‌ها ۳۷٫۶ درصد گزارشگری یکپارچه ارائه کرده‌اند. همچنین بین کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه رابطه معناداری وجود دارد و این رابطه بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران تأثیر گذار می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: کسب و کار هوشمند، گزارشگری یکپارچه، عملکرد مالی.

طبقه بندی JEL : G1, G11, G23, J44

۱- گروه حسابداری، واحد نور دانشگاه آزاد اسلامی، مازندران، ایران. ehteshamhossien359@gmail.com

۲- گروه حسابداری دانشگاه مازندران، مازندران، ایران. (نویسنده مسئول) y.kamyabi@yahoo.com

۳- گروه حسابداری، واحد نور دانشگاه آزاد اسلامی، مازندران، ایران. khalilpourmehd@gmail.com

۱- مقدمه

گزارشگری یکپارچه تحمل و بهبود تجارت و پرورش و منفعت‌نهایی استفاده از موارد افشای مالی و غیرمالی در گزارشهای تلفیقی شرکت‌ها است. بنابراین پایداری مداوم گزارشگری یکپارچه یک تأکید اساسی است که با شناخت نقاط قوت و ضعف و سپس توجه اقدامات برای کاهش تأثیر تهدیدات و استفاده از فرصت‌ها، تحقق خواهد یافت. بهینه‌سازی مفهوم مهمی برای افزایش توانایی مدیریت در برخورد با مجموعه‌ای از منابع است. از طرف دیگر، ساختار سرمایه‌گذاری، کنترل هزینه، مدیریت اطلاعات و داده‌ها می‌تواند باشد توسط مدیریت هدف قرار داده شده است تا روند تصمیم‌گیری را افزایش دهد. ارتباط و ارتباط با مدیریتی که منابع مشاغل را اداره می‌کند برای ارزیابی عملکرد هر یک از منابع شرکت بسیار مهم است. بخش گزارشگری یکپارچه این است که از طریق پشتیبانی از تصمیمات مرتبط با تخصیص سرمایه و سایر تصمیمات مدیریت منابع، با این شایستگی‌ها سازگار و بهبود یابد (آدامز و مک نیکلاس^۱، ۲۰۰۷؛ احمد حاجی و آنیفووس^۲، ۲۰۱۷).

هدف گزارشگری یکپارچه در هر کسب و کاری به عنوان راهی برای روشن کردن مدل‌ها و تاکتیک‌های تجاری، که یک ارزش پیشنهادی سرمایه‌گذاری قانع‌کننده را نشان می‌دهد، مشخص می‌کند. در این راستا شورای بین‌المللی گزارشگری یکپارچه نیز نقشه راه را برای درک گزارش یکپارچه شناسایی کرد، زیرا این یک فرایند ساده نیست. این نیاز به شناخت تاکتیک‌ها و استراتژی‌های شرکت با شناخت ذینفعان اصلی و نیازهای دقیق آنها و استفاده از رویه‌های کسب اطلاعات مورد نیاز برای یک روش جامع مدیریت کسب و کار دارد. مزایای گزارشگری یکپارچه عمدتاً با هدف پاسخگویی برای پایگاه‌های گسترده منابع مالی، غیر مالی (مانند روابط طبیعی، تولیدی، فکری، انسانی، اجتماعی) ارائه می‌شود (خان‌احمدی و همکاران، ۱۴۰۰). از این نظر، گزارشگری یکپارچه ممکن است یک توانایی و آمادگی برای بحث و گفتگو با طیف گسترده‌ای از استفاده‌کنندگان را داشته باشد، جایی که گزارش ممکن است باعث ایجاد پاسخگویی برای طیف وسیعی از سهامداران شود. با این حال، استدلالی وجود دارد که اکثر تحقیقاتی که پایداری و پاسخگویی شرکت‌ها را در برابر گروه گسترده‌تری از سهامداران برجسته می‌کنند، از جدیدترین چارچوب گزارشگری یکپارچه بین‌المللی استفاده می‌کنند که ایجاد ارزش برای تأمین‌کنندگان سرمایه مالی را از طریق یک گزارشگری یکپارچه کارآمد تشخیص می‌دهد (فلاور^۳، ۲۰۱۵؛ دی ویلیرز^۴ و همکاران، ۲۰۱۶؛ روبروتوم و لاک^۵، ۲۰۱۶؛ تامسون^۶ و همکاران، ۲۰۱۴).

در این میان و در پاسخ به افزایش اهمیت هوش اطلاعاتی برای استفاده‌کنندگان، مدیران و محیط کسب و کار آنها، شرکت‌های امروزی سرمایه‌گذاری‌های چشمگیری در سیستم‌های هوش تجاری انجام داده‌اند (هو^۷، ۲۰۱۲). در واقع، هوش تجاری برای به تصویر کشیدن دارایی‌های اطلاعاتی سازمان برای توسعه درک دقیق از پویایی کسب و کار و تصمیم‌گیری بهتر با جمع‌آوری اطلاعات از چندین منبع طراحی شده است. عمدتاً،

¹ Adams & McNicholas

² Ahmed Haji & Anifowose

³ Flower

⁴ De Villiers

⁵ Rowbottom & Locke

⁶ Thomson

⁷ Hou

سیستم هوش تجاری برای تجهیز تصمیم‌گیرندگان به اطلاعات مورد نیاز در سطح تاکتیکی و استراتژیک برای درک، مدیریت و هماهنگی عملیات و فرایندها در سازمان در نظر گرفته می‌شود. به ساده‌ترین مفهوم، همه این عوامل به دنبال ارائه کمک قابل قبول به کاربران در روند تصمیم‌گیری هستند. با همین حساب، مزایای مختلف هوش تجاری در ادبیات دانشگاهی مطرح شده و بر این اساس، هوش تجاری به عنوان یکی از زمینه‌های پیشرو در فناوری اطلاعات تصور می‌شود و اولویت اصلی بسیاری از مدیران قرار گرفته است.

از این رو، این تحقیق، رابطه کسب و کار هوشمند با گزارشگری یکپارچه را در یک مدل مفهومی تحلیل می‌کند و تاثیر آن بر عملکرد شرکت را فراهم می‌نماید. به طور خاص، این تحقیق به دنبال پاسخ به این سوال است که چه رابطه‌ای بین کسب و کار هوشمند با گزارشگری یکپارچه وجود دارد؟ و این ارتباط چه تأثیری بر عملکرد شرکت خواهد گذاشت؟.

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

کسب و کار هوشمند به توانایی یک سازمان در جمع‌آوری، نگهداری و سازماندهی داده‌ها اطلاق می‌شود. این قابلیت منجر به تولید مقدار زیادی اطلاعات می‌گردد که به تولید فرصت‌های جدید می‌انجامد. به تعبیر دیگر کسب و کار هوشمند بایستی هم هدف تجارت را در برداشته باشد و هم کاربرد عملی. کسب و کار هوشمند فرآیند تبدیل داده‌های خام به اطلاعات تجاری و مدیریتی است که به تصمیم‌گیرندگان سازمان کمک می‌کند که تصمیمات خود را سریعتر و بهتر اتخاذ کرده و براساس اطلاعات صحیح عمل نمایند.

همه سازمان‌ها از طریق تصمیم‌گیری در سطوح مختلف مدیریتی سازماندهی می‌شوند و تصمیم‌گیری اغلب به عنوان تبدیل اطلاعات بر عملکرد تعبیر می‌شود و اطلاعات یک اساس و پایه منطقی برای فرآیند تصمیم‌گیری هستند. اطلاعات منبع اصلی تصمیم‌گیری است و آنچنان اهمیت استراتژیکی دارد که آن را مترادف با قدرت می‌دانند. کسب و کار هوشمند به عنوان یک ابزار و یک محصول و یا حتی یک سیستم، بلکه به عنوان یک رویکرد جدید در معماری سازمانی براساس سرعت در تحلیل اطلاعات به منظور اتخاذ تصمیمات دقیق در حداقل زمان ممکن مطرح شده است (شاکری و حسنی آهنگری، ۱۳۹۲). هوش مجموعه توانایی‌هایی است که برای حل مسأله و ایجاد محصولات جدید که در یک فرهنگ، ارزشمند تلقی می‌شوند، به کار می‌رود. یکی از مهم‌ترین انواع هوش که در محیط کسب و کار و برای مدیران ارشد سازمانی از اهمیت بالایی برخوردار است، کسب و کار هوشمند می‌باشد. کسب و کار هوشمند شامل فرآیندها، ابزارها و فناوری‌های مختلف است که برای تبدیل داده به اطلاعات و اطلاعات به دانش مورد نیاز هستند. برنامه‌های کاربردی کسب و کار هوشمند موجب تسریع در روند تصمیم‌گیری‌های تجاری در رابطه با کیفیت داده‌ها می‌شود. کسب و کار هوشمند موضوع گردآوری، پردازش و تحلیل حجم وسیعی از داده‌ها از سیستم داخلی و منابع خارجی را پوشش می‌دهد چرا که کسب و کار هوشمند از ابزار پیشرفته تحلیل و پیش‌بینی سریع استفاده می‌کند که به یک شرکت این امکان را می‌دهد که برای دستیابی به مقاصد سازمانی تصمیمات به هنگام و عاجل اتخاذ کند (گوپتا^۱، ۲۰۰۳).

^۱ Gupta

گزارشگری یکپارچه به طور فزاینده‌ایی در دستور کار نهادهای نظارتی در سراسر جهان قرار گرفت. در سطح بین‌المللی گزارشگری یکپارچه توسط شرکت‌های دارای قدرت و نفوذ همانند بی^۱ و فدراسیون بین‌المللی حسابداران^۲ مورد پذیرش قرار گرفته است (ژیا^۳ و همکاران، ۲۰۱۷). همچنین کمیته بین‌المللی گزارشگری یکپارچه همکاری خود را با سایر استانداردهاگذاران از جمله هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری^۴ و هیئت استانداردهای حسابداری مالی آمریکا^۵ به عنوان بخشی از مبحث گزارشگری شرکتی^۶ جهت توافق در جهت دستیابی به مدل‌های افشای جایگزین شروع نموده است (بارث^۷ و همکاران، ۲۰۱۷). در سطح ملی، بسیاری از کشورها در حال بازنگری قواعد گزارشگری خود به روشی مطابق با اصول گزارشگری یکپارچه هستند (ژیا و همکاران، ۲۰۱۷). در ایران بر اساس دستورالعمل راهبری شرکتی سازمان بورس و اوراق بهادار (تبصره ماده ۳۹)، شرکت‌ها می‌توانند اطلاعات لازم درباره مسائل مالی، اقتصادی، محیطی و اجتماعی را در قالب گزارشگری یکپارچه تهیه و در پایگاه اینترنتی خود ارائه نمایند (به صورت اختیاری).

سازمان‌ها برای اجرای تفکر یکپارچه و دستیابی به گزارشگری یکپارچه به ابزار نیاز دارند. این ابزار باید کمک کند که عملکرد سازمان از جنبه‌های مختلف پایداری سنجیده و موازنه بین سرمایه‌های مختلف نیز اندازه‌گیری شود. شورای بین‌المللی گزارشگری یکپارچه به دنبال ابزاری است که به وسیله آن بتوان گزارشگری یکپارچه را انجام و بهبود داد. هرچند تاکنون نرم‌افزار خاصی برای گزارشگری یکپارچه طراحی نشده است، اما ظهور گزارشگری الکترونیکی در سال‌های اخیر، جهش بزرگی به سوی اجرای گزارشگری یکپارچه خواهد بود. استفاده از گزارشگری الکترونیکی، ابزاری است که برای ثبت، گزارش، پردازش، ذخیره‌سازی و ارسال داده‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد که این باعث مدیریت بهتر فرایند و جریان بهتر گزارشگری می‌شود. داده‌ها و اسناد عملیاتی در کسری از ثانیه به وسیله شبکه شرکت یا اینترنت، قابل دستیابی خواهد بود. بدین ترتیب، اطلاعات لازم برای بهبود فرایند و مدیریت اطلاعات فراهم می‌شود. افزون بر این، دستیابی سریع به اطلاعات به کاهش هزینه‌ها و کارایی بیشتر منجر می‌شود. ویژگی اصلی این آن، ورود آسان داده‌ها، گزارش‌های ساختاریافته واضح و تحلیل کارایی داده‌ها است. در قلب گزارشگری الکترونیکی، مخزنی از داده‌ها وجود دارد که تمامی نیازهای گزارش‌های حسابداری و دیگر گزارش‌ها را در خود جای داده است. این داده‌ها برای اجرای گزارشگری یکپارچه ضروری است؛ زیرا گزارشگری یکپارچه راهی است برای مخابره یکپارچه اطلاعات عملکرد، راهبرد، راهبری و غیره در کوتاه‌مدت و درازمدت (مغنی و همکاران، ۱۳۹۸).

گزارشگری یکپارچه همواره یکی از موضوعات بحث برانگیز در نوشتارهای مرتبط با حسابداری بوده است و در این بخش به برخی تحقیقات انجام شده در این زمینه اشاره می‌شود:

¹ B20

² International Federation of Accountants(IFAC)

³ Xia

⁴ International Accounting Standards Board(IASB)

⁵ Financial Accounting Standards Board(FASB)

⁶ Corporate Reporting Dialogue

⁷ Barth

داروغه حضرتی و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی شناسایی مؤلفه‌ها و شاخص‌های گزارشگری یکپارچه مبتنی بر وب برای شرکت‌های ایرانی با اتخاذ رویکرد دلفی فازی و استفاده از تکنیک (FAHP) جهت رتبه‌بندی و تعیین اهمیت آن‌ها از طریق محاسبه اوزان، پرداختند. در این پژوهش پس از مطالعه ادبیات پژوهش مؤلفه‌ها و شاخص‌های شناسایی شده در چهار بعد (مسئولیت اقتصادی، قانونی، اخلاقی و اختیاری) سازماندهی گردید و نتایج نشان داد که بعد اصلی «مسئولیت اقتصادی» دارای بیشترین ضریب اهمیت و رتبه بوده و سه بعد دیگر به ترتیب «مسئولیت قانونی»، «مسئولیت اخلاقی» و «مسئولیت اختیاری» رتبه‌های بعدی را به خود اختصاص داده‌اند.

ابوالفتحی و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی پیامدهای کیفیت گزارشگری یکپارچه بر ارزش‌گذاری شرکت‌ها و عملکرد آتی شرکت با تاکید بر نقش پیچیدگی و نیازهای تأمین منابع مالی خارجی پرداختند. به همین منظور، داده‌های مربوط به شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرا بورس تهران برای دوره زمانی ۷ ساله بین سال‌های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۶ برای ۱۲۰ شرکت استخراج و از الگوی رگرسیونی داده‌های ترکیبی برای آزمون فرضیه‌ها استفاده گردید. نتایج پژوهش نشان داد که بازار سرمایه نگرش مثبتی نسبت به شرکت‌هایی دارد که از رویکرد گزارشگری یکپارچه برای ارائه اطلاعات خود استفاده می‌کنند؛ و این نگرش مثبت منجر به افزایش ارزش‌گذاری شرکت می‌گردد. همچنین رابطه‌ی مثبت میان ارزش‌گذاری شرکت و گزارشگری یکپارچه در شرکت‌های دارای پیچیدگی سازمانی و شرکت‌های نیاز به تأمین مالی خارجی بالاتر، قوی‌تر است.

صادقی و عابدینی (۱۳۹۸) به بررسی تاثیر کسب و کار هوشمند بر عملکرد مالی شرکت‌ها پرداختند. شرکت مخابرات بندرعباس به عنوان مطالعه موردی تحقیق و مدیران این سازمان به عنوان جامعه آماری تحقیق مشخص گردیده‌اند. به منظور جمع‌آوری اطلاعات از ابزار پرسشنامه استفاده شده و پرسشنامه‌ای بر اساس پرسشنامه استاندارد کسب و کار هوشمند و از نسبت بازده دارایی‌ها استفاده و تدوین شده است. پرسشنامه کسب و کار هوشمند از پرسشنامه استاندارد پرویج (۲۰۱۲) استخراج و عملکرد مالی نیز از طریق بازده دارایی مورد سنجش قرار گرفته است. به منظور تأیید روایی پرسشنامه از نظر خبرگان و به منظور بررسی پایایی آن نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. همچنین به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمون رگرسیون استفاده شد و نتایج تحقیق نشان داد که تمامی ابعاد کسب و کار هوشمند بر عملکرد مالی شرکت‌ها موثر است.

دلپسند و محقق (۱۳۹۷) به بررسی تأثیر کسب و کار هوشمند بر چابکی سازمان در بیمارستان‌های مقصد گردشگری سلامت شهر تهران پرداختند. جامعه آماری این پژوهش کلیه مدیران و کارکنان و بیماران بیمارستان‌های مقصد گردشگری سلامت شهر تهران به تعداد ۱۴۰ نفر بود. از میان جامعه آماری از طریق جدول مورگان ۱۰۳ نفر از مدیران و کارکنان به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. به منظور گردآوری داده‌ها از دو پرسشنامه کسب و کار هوشمند پرویج و پرسشنامه چابکی سازمان اسپایدرز استفاده شد. نتایج نشان داد که متغیر کسب و کار هوشمند متغیر چابکی سازمانی را پیش‌بینی می‌کنند.

سبک‌رو و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی تأثیر کسب و کار هوشمند بر ساختار نوآوری باز پرداختند. جامعه آماری پژوهش ۱۳۴ نفر از کارکنان یک شرکت تولیدی در شهر کرمانشاه بود که با استفاده از فرمول آماری

کوکران تعداد ۹۹ نفر به عنوان نمونه مورد بررسی قرار گرفتند. برای سنجش متغیر کسب و کار هوشمند از پرسشنامه تدوین شده توسط پروویج (۲۰۱۲) و برای سنجش متغیر نوآوری باز از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. روایی پرسشنامه بر اساس روایی محتوا و سازه و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ مورد سنجش قرار گرفت. نتایج نشان داد که کسب و کار هوشمند بر ساختار نوآوری باز تأثیر مثبت و معنی‌دار دارد و تمامی فرضیه‌های پژوهش مورد تأیید واقع شدند.

ریچارد و ادندال^۱ (۲۰۲۰) به بررسی عملکرد گزارشگری یکپارچه شرکت‌های پذیرفته شده در غنا از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۸ پرداختند. برای بررسی ۴۱۲ گزارش سالانه شرکت‌ها، از روش تحلیل محتوا استفاده شد. سطح و روند عملکرد گزارشگری یکپارچه شرکت‌ها با توجه به مقیاس رتبه‌بندی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که شرکت‌ها افشاگری مثبت زیست محیطی و اجتماعی خود را افزایش داده و از گزارشگری یکپارچه برای مدیریت تصویری از عملکرد بهتر خود استفاده می‌کنند.

کورتیسی^۲ و همکاران (۲۰۱۹)، برای تجزیه و تحلیل اثر پذیرش داوطلبانه گزارشگری یکپارچه، نمونه‌ای شامل ۶۳۶ شرکت از ۵۷ کشور را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج آن‌ها نشان داد که گزارشگری یکپارچه؛ ۱- سطح افشای شرکتی را افزایش و عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد. ۲- کیفیت سود هر سهم گزارش شده را افزایش می‌دهد. ۳- تأثیر مثبتی بر رابطه ارزش دفتری با ارزش بازار ندارد. ۴- این مزایا را با حاشیه کاهشی ارائه می‌دهد (بزرگی تأثیر مثبت افشا رابطه معکوس با سطح شفافیت قبلی دارد). ۵- به نظر نمی‌رسد که نتایج به دست آمده تحت تأثیر مناطق جغرافیایی و ساختارهای اقتصادی کشورها قرار گیرد و ۶- شواهد روشنی در خصوص رابطه عوامل مؤثر در اتخاذ گزارشگری یکپارچه و شرکت‌هایی که بیشتر در معرض آن‌ها قرار دارند، وجود ندارد.

پیستونی^۳ و همکاران (۲۰۱۸) با هدف ارزیابی کیفیت گزارش‌های یکپارچه، ۱۱۶ گزارش یکپارچه ارائه شده توسط شرکت‌ها را مورد تجزیه و تحلیل قرار دادند. نتایج نشان داد کیفیت گزارشگری یکپارچه پایین است، شرکت‌ها از چارچوب گزارشگری یکپارچه پیروی می‌کنند، اما اطلاعات اندکی در مورد جنبه‌هایی مانند سرمایه، مدل کسب و کار، اولویت‌های استراتژیک و روند ارزش آفرینی افشا می‌کنند و بیشتر به شکل گزارشگری یکپارچه توجه می‌شود تا به محتوای آن. این پژوهش همچنین استدلال نمود علیرغم مزایای عنوان شده برای ذینفعان و همکاری‌هایی که در جهت معرفی گزارشگری یکپارچه به عنوان بهترین شیوه عمل انجام می‌گیرد، این نوع گزارشگری در بین شرکت‌ها به ندرت رواج یافته است و حتی هنگام اتخاذ این چارچوب به طور کامل نیز اجرا نمی‌شود.

ژیا و همکاران (۲۰۱۷)، با استفاده از شرکت‌ها پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ژوهانسبورگ، به بررسی شواهدی در خصوص سودمندی گزارشگری یکپارچه پرداختند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که با افزایش سطح همگرایی یک شرکت با چارچوب گزارشگری یکپارچه، خطای پیش بینی تحلیل‌گران کاهش می‌یابد. علاوه بر

¹ Richard & Odendaal

² Cortesi

³ Pistoni

این، بهبود همگرایی با چارچوب گزارشگری یکپارچه متعاقباً با کاهش هزینه سرمایه برای برخی از شرکت‌ها همراه است. این نتایج نشان داد گزارشگری یکپارچه اطلاعات مفید و بیش از مکانیسم‌های گزارشگری موجود به بازار سرمایه ارائه می‌دهد.

برناردی و استارک^۱ (۲۰۱۶) تأثیر تغییر سیستم گزارشگری بر صحت پیش بینی تحلیل‌گران را به عنوان روشی از ارزیابی سودمندی گزارشگری یکپارچه مورد مطالعه قرار دادند. نتایج نشان داد که قبل از معرفی گزارشگری یکپارچه؛ سطح افشای زیست محیطی، اجتماعی و راهبری شرکتی با دقت پیش‌بینی تحلیلگر دارای رابطه معناداری نبود و این در حالی است که پس از معرفی گزارشگری یکپارچه، شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد سطح افشای زیست محیطی، اجتماعی و راهبری شرکتی با دقت پیش‌بینی تحلیلگر دارای رابطه است. این پژوهش سطح افشای زیست محیطی، اجتماعی و راهبری شرکتی را به عنوان متغیرهای واسطه در تعیین اثربخشی گزارشگری یکپارچه در نظر گرفتند و به این نتیجه رسیدند که سطح افشای زیست محیطی و تا حدی کمتر افشای راهبری شرکتی بر روی این رابطه تأثیر می‌گذارد.

سرافیم^۲ (۲۰۱۵) در پژوهشی به بررسی رابطه بین گزارشگری یکپارچه و ساختار مالکیت یک شرکت پرداخت. نتایج تحقیق نشان داد شرکت‌هایی که به جرای گزارشگری یکپارچه پرداختند دارای سرمایه‌گذارانی با نگاه بلندمدت‌تری بودند. از طرفی شرکت‌هایی که فرصت رشد بیشتری دارند و به صورت خانوادگی اداره نمی‌شوند نسبت به ارائه گزارشگری یکپارچه پایدارتر عمل خواهد کرد. همچنین این پژوهش نشان داد سرمایه‌گذاری شرکت‌ها بر مسائل محیطی و اجتماعی و اثرات مسائل زیست‌محیطی فعالیت‌شان بر جامعه به بهبود گزارشگری یکپارچه کمک خواهد کرد و بر ترکیب سرمایه‌گذاران پایه مؤثر خواهد بود.

۳- فرضیه‌های تحقیق

شاخص‌های کلیدی عملکرد مقادیر مختلفی از اطلاعات را در مقایسه با معیارهای سنجش عملکرد ارائه می‌دهند. نظریه اطلاعات با تکیه بر اقدامات اطلاعاتی برای بررسی اینکه آیا آنها برای تعیین یک زیربخش عملی از شاخص‌های کلیدی عملکردها که در ارزیابی سودمندی اطلاعات پایدار برای کاربرانی که حداقل از بین رفتن اطلاعات را دارند، ارزیابی می‌شوند، مورد بررسی قرار می‌گیرند. شاخص‌های کلیدی عملکرد به دلیل اهداف ایجاد ارزش بلندمدت، عملکردهای مالی و غیرمالی را در برابر اهداف اندازه‌گیری می‌کنند. آنها همچنین می‌توانند برای اندازه‌گیری عملکرد و نتایج حاصل از استفاده از دارایی‌های مشهود و نامشهود علاوه بر عملکرد سرمایه‌هایی که تجارت در اختیار دارد، استفاده کرد. آنها به ردیابی عملکرد سازمان در افق بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت کمک می‌کنند. استفاده از شاخص‌های کلیدی عملکرد که مربوط به کاهش ضایعات تولید شده در تولید هستند ممکن است به طور غیرمستقیم از طریق بهبود عملکرد محیطی در ایجاد ارزش خارجی کمک کند. این توسعه می‌تواند به یک تصویر برند پیشرفته منجر شود، این به نوبه خود باعث افزایش رضایت مشتری می‌شود. این

¹ Bernardi & Stark

² Serafeim

جایی است که معتقدند شاخص‌های کلیدی عملکرد می‌توانند از قبل با ارزش باشند و بخشی از روایت گزارشگری یکپارچه باشند. ساکا و اوشیکا^۱ (۲۰۱۴) بیان کردند، شرکت‌هایی که در حال حاضر گزارش‌های یکپارچه صادر می‌کنند از دستورالعمل‌های گزارشگری پایداری جهانی استفاده می‌کنند زیرا دستورالعمل‌ها شاخص‌های کلیدی عملکرد پشتیبانی را ارائه می‌دهند که بنگاه‌ها برای ارزیابی پیشرفت خود استفاده می‌کنند.

در پاسخ به افزایش اهمیت هوش اطلاعاتی برای مدیران و محیط کسب و کار آن‌ها، شرکت‌های امروزی سرمایه‌گذاری‌های چشم‌گیری در سیستم‌های اطلاعاتی تجاری انجام داده‌اند. در واقع، هوش تجاری به منظور ترسیم دارایی‌های اطلاعاتی سازمان برای ایجاد درک دقیق از پویایی مشاغل و تصمیم‌گیری بهتر با جمع‌آوری اطلاعات از منابع مختلف طراحی شده است (آرولدوس^۲ و همکاران، ۲۰۱۴؛ لی^۳ و همکاران، ۲۰۰۸). هوش تجاری به عنوان یک اصطلاح عمومی مجموعه‌ای از فناوری‌ها مانند انباشت داده‌ها، داده کاوی، پردازش تحلیلی بصورت آنلاین، سیستم‌های پشتیبانی تصمیم، کارت امتیازی متوازن و ... را تشکیل می‌دهد. به طور عمده، سیستم هوش تجاری در نظر گرفته می‌شود تا تصمیم‌گیرندگان را به اطلاعات لازم در سطح تاکتیکی و استراتژیک برای درک، مدیریت و هماهنگی عملیات و فرایندها در سازمانها مجهز کند (تسانگ و چائو^۴، ۲۰۰۶). به عبارت ساده‌تر، تمام این کارکردها به دنبال این هستند که در فرآیند تصمیم‌گیری، کمک قابل قبولی به کاربران ارائه دهند. عمده‌ترین چالش‌های شرکت‌های امروزی داده‌های مورد نیاز مدیریت و تبدیل آنها به دانش مفید درباره تصمیمات تجاری است. در واقع، دانش به عنوان یک منبع استراتژیک تلقی می‌شود و می‌تواند در زمینه تصمیم‌گیری مفید باشد. بنابراین، توانایی ایجاد اطلاعات یا دانش برای مدیریت مؤثر سازمان مورد نیاز است (زاک^۵، ۲۰۰۷). در واقع، فرآیند تصمیم‌گیری مستلزم پردازش یا استفاده از اطلاعات یا دانش است که درک بهتر مشکلات تجاری و دانش جدید بیشتری را به همراه می‌آورد. بنابراین، می‌توان درک کرد که بین تصمیم‌گیری و فرآیندهای ایجاد دانش رابطه متقابل وجود دارد. در حقیقت، شرکت‌ها باید بینش بهتری نسبت به فرآیندهای تجاری خود داشته باشند (سیف‌الهی، ۱۳۹۸). اصطلاح ذینفعان شامل سرمایه‌گذاران، مالکان، هیئت مدیره و کارمندان به طور کلی با علاقه و ارزش‌های مختلف در فعالیت‌های یک شرکت خاص بوده و بنابراین دستیابی به سطح بالاتری از رضایتمندی، هدف اساسی برای هر بنگاه است. سازمان‌ها به دنبال اتخاذ ابزارهای ویژه مانند سیستم‌های پشتیبانی سازمانی برای کمک به تصمیم‌مدیر هستند و در نتیجه رضایت ذینفعان را افزایش دهند (کلارک^۶ و همکاران، ۲۰۰۷). بنا بر موارد مطرح شده فرضیه‌های زیر تدوین می‌گردد:

فرضیه اول: بین کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه رابطه معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه دوم: رابطه بین کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه بر عملکرد شرکت تأثیر دارد.

¹ Saka & Oshika

² Aruldoss

³ Li

⁴ Tseng & Chou

⁵ Zack

⁶ Clark

۴- روش تحقیق

این تحقیق از نوع تجربی و در حوزه تحقیقات اثباتی حسابداری می‌باشد. در این تحقیق اطلاعات مالی از صورت‌های مالی و یادداشت‌های مربوط به شرکت‌های مورد مطالعه استفاده می‌شود. روش پژوهش فوق قیاسی و استقرایی است، بدین معنی که مبانی نظری و پیشینه پژوهش از راه مطالعات کتابخانه‌ای، مقالات و سایت‌ها به صورت قیاسی و گردآوری اطلاعات و داده‌ها برای آزمون فرضیه‌ها در قالب استقرائی انجام گرفته است. جامعه آماری تحقیق، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در مقطع زمانی ۱۳۹۸ است. در این تحقیق به منظور نمونه‌گیری از روش حذفی سیستماتیک استفاده شده است. بدین ترتیب که ابتدا تمامی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تهران انتخاب گردید و در نهایت شرکت‌هایی انتخاب شدند که شرایط زیر را دارا باشند:

- ۱) سال مالی شرکت‌ها طی کل دوره قلمرو زمانی پژوهش به پایان اسفند ختم شده و قبل از سال ۱۳۹۸ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند.
- ۲) جزء شرکت‌های مالی و سرمایه‌گذاری مانند بانک‌ها و بیمه نباشند.
- ۳) اطلاعات مالی مورد نیاز در دسترس و سهام آنها در دوره مورد بررسی توقف معاملاتی نداشته باشند.

در نهایت با توجه به موارد فوق ۶۶ شرکت در دوره تحقیق به عنوان نمونه آماری مورد مطالعه انتخاب گردید. برای شناسایی عوامل موثر بر گزارشگری یکپارچه، ابتدا مطالعه و جستجوی اکتشافی در متون مربوطه انجام و از نظرات صاحب نظران دانشگاهی و بازار سرمایه استفاده و چارچوب نظری موضوع و منابع مربوطه تعیین گردید. همچنین، با مطالعه کتب و پیشینه پژوهش، تدوین چک لیست گزارشگری یکپارچه براساس رایجترین رهنمودها و استانداردهای بین‌المللی انجام و طراحی شد و درجه اهمیت هر یک از اقلام افشاء، شناسایی موانع، مشکلات و محدودیت‌های گزارشگری یکپارچه شرکت‌ها نیز صورت گرفت. پس از طراحی چارچوب اولیه تحقیق، برای اعتباردهی به چارچوب مذکور و مشخص ساختن ابعاد و طبقات آن و تعیین اینکه آیا چک لیست پیش‌بینی شده گزارشگری یکپارچه شرکت‌ها و عناصر آن با وضعیت و واقعیت موجود محیط شرکتی بازار سرمایه ایران تطابق دارد، از نظرات خبرگان استفاده و از مدل‌های رگرسیونی زیر جهت انجام آزمون فرضیه‌ها تدوین گردید:

$$IR_i = \alpha_0 + \alpha_1 BI_i + \alpha_2 Control_i + e_i \quad (1)$$

$$FP_i = \alpha_0 + \alpha_1 BI_i + \alpha_2 IR_i + \alpha_3 BI_i * IR_i + \alpha_4 Control_i + e_i \quad (2)$$

گزارشگری یکپارچه (IR)

شاخص امتیاز گزارشگری یکپارچه، ترکیبی از اطلاعاتی است که شرکت‌ها در گزارش‌ها یکپارچه‌شان فراهم می‌کنند. مطابق با چارچوب گزارشگری یکپارچه به واسطه کنسول گزارشگری یکپارچه بین‌المللی، ۸ عنصر محتوای اصلی گزارشگری یکپارچه را تشکیل می‌دهند که این ۸ عنصر عبارتند از: ۱- بررسی کلی واحد سازمانی

و محیط خارجی، ۲- استراتژی‌ها و نحوه تخصیص منابع، ۳- الگوی کسب و کار، ۴- حاکمیت، ۵- فرصت‌ها و ریسک‌های سازمان، ۶- عملکرد سازمان، ۷- چشم‌انداز آینده و ۸- آماده‌سازی و ارائه. در هر عنصر محتوای اصلی، ۵ پرسش را برای سنجش جامع بودن و کیفیت افشاسازی گزارشگری یکپارچه بر مبنای اصول تعبیه شده در کنسول بین‌المللی گزارشگری یکپارچه طرح‌ریزی شده است. پاسخ به هر پرسش با یک مقیاس صفر تا پنج ارزیابی می‌شود که در آن صفر نشان‌دهنده عدم تطابق با اصول گزارشگری یکپارچه و امتیاز ۵ نشان‌دهنده تبعیت قوی از اصول گزارشگری یکپارچه است. در نتیجه، امتیاز حداقل هر عنصر اصلی محتوا صفر و امتیاز حداکثر برای هر جزء اصلی محتوا ۲۵ است. در نتیجه، امتیاز نهایی کیفیت گزارشگری یکپارچه بین ۰ تا ۲۰۰ امتیاز است؛ و در نهایت به منظور کوچک و همگن کردن داده‌ها، امتیاز به دست آمده برای هر شرکت تقسیم بر حداکثر امتیاز ۲۰۰ می‌گردد و نسبتی از معیار صفر تا یک بدست می‌آید هر چه امتیاز بدست آمده به یک نزدیکتر باشد نشان از کیفیت بالای گزارشگری یکپارچه دارد.

عملکرد مالی شرکت (FP)

برای محاسبه آن از شاخص نرخ بازده دارایی‌ها استفاده می‌شود. بازده مجموع دارایی‌ها میزان کارایی مدیریت را در بکار گرفتن منابع موجود در جهت تحصیل سود نشان می‌دهد و می‌توان گفت ساده‌ترین شکل تجزیه و تحلیل سودآوری، برقراری ارتباط بین سود خالص گزارش شده و جمع دارایی‌های منعکس شده در ترازنامه است. نرخ بازده دارایی‌ها یکی از نسبت‌های مالی است که از طریق تقسیم سود خالص به مجموع دارایی‌ها به دست می‌آید:

$$ROA = \text{مجموع دارایی‌ها} / \text{سود خالص}$$

هوش تجاری (BI)

برای هوش تجاری از پرسشنامه استاندارد پروویچ و همکاران (۲۰۱۲) استفاده می‌شود. پرسشنامه از شش بعد یکپارچگی داده‌ها، قابلیت‌های تحلیلی، کیفیت محتوای اطلاعاتی، کیفیت دسترسی به اطلاعات، استفاده از اطلاعات در فرآیند کسب و کار و فرهنگ تصمیم‌گیری تحلیلی ایجاد تشکیل شده است. پرسشنامه مذکور شامل ۳۰ سوال بسته- پاسخ بر اساس طیف پنج درجه ای لیکرت می‌باشد. متغیرهای کنترلی نیز بر اساس تحقیقات قبلی به شرح زیر است:

- ◀ اندازه شرکت: لگاریتم طبیعی کل دارایی.
- ◀ سودآوری: در مطالعات متعددی به عنوان نرخ بازده حقوق صاحبان سهام بعنوان یک عامل برای سودآوری فعلی شرکت استفاده می‌شود.
- ◀ اهرم مالی شرکت: نسبت بدهی‌ها به دارایی‌های شرکت.
- ◀ فرصت‌های رشد شرکت: با استفاده از لگاریتم طبیعی ارزش بازار سهام، تقسیم بر ارزش دفتری سهام بدست می‌آید.

۵- نتایج تحقیق

در ابتدا به منظور بررسی پایداری پرسشنامه کسب و کار هوشمند از آلفای کرونباخ برای هر یک از شاخص‌های پرسشنامه محاسبه گردید. ضریب کل آلفای کرونباخ در این تحقیق ۰,۹۰۳ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد پرسشنامه از قابلیت اعتماد بالایی برخوردار است. بنا به دلیل بالا بودن آلفای کل نیازی به حذف هیچ متغیری در تحقیق نبوده است. همچنین از مقدار آلفای بدست آمده می‌توان نتیجه گرفت که ابزار اندازه‌گیری همپوشانی و همسوئی داشته و از ثبات بالایی برخوردار است. از آنجایی که ممکن است متغیرهای اقتصادی دارای سری زمانی نامانای باشند باید قبل از به‌کارگیری در مدل، بررسی لازم در مورد مانایی آن‌ها صورت گیرد و نسبت به مانا یا نامانابودن متغیرهای سری زمانی اطمینان حاصل شود. به منظور ارزیابی پایایی متغیرها و حصول اطمینان از عدم وجود ریشه کاذب در آنها از آزمون ریشه واحد لوین، لین و چو استفاده شد.

جدول (۱): آزمون مانایی متغیرهای تحقیق

متغیر	لوین، لین و چو	
	آماره	سطح معنی داری
گزارشگری یکپارچه	۲۱,۲۴	۰,۰۰۰
کسب و کار هوشمند	-۴,۴۳	0.000
عملکرد مالی	-۳۹,۱۴	0.000
اندازه شرکت	-۷,۷۸	0.000
سودآوری	-۴۵,۰۴	0.000
اهرم مالی	-۱۷,۴۸	0.000
فرصت‌های رشد	-۳۹,۰۹	0.000

منبع: یافته‌های پژوهشگر

نتایج حاصل از جدول (۱) آزمون مانایی نشان می‌دهد چون که سطح معنی‌داری متغیرهای پژوهش با روش لوین لین چو کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد؛ بنابراین با توجه به نتایج بدست آمده فرضیه‌ی صفر رد می‌گردد. به عبارتی ریشه واحد داشتن متغیرها پذیرفته نمی‌شود. بر این اساس متغیرها در سطح مورد بررسی پایا هستند. مرحله بعدی تحلیل آماری و تجزیه و تحلیل اطلاعات، محاسبه‌ی شاخص‌های توصیفی می‌باشد. بنابراین برای ورود به مرحله‌ی تجزیه و تحلیل اطلاعات، آماره‌ی توصیفی داده‌ها که شامل شاخص‌های مرکزی، پراکندگی و انحراف از قرینگی بوده و همچنین آزمون جارگ‌برا که توزیع نرمال پسماندها را بررسی می‌کند، محاسبه گردیده و نتایج در جدول (۲) درج شده است.

جدول (۲): آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	چولگی	جارگ برا	سطح معنی داری
گزارشگری یکپارچه	0.376	0.365	0.536	0.292	1.534	188.8	۰,۰۰۰
کسب و کار هوشمند	۲,۲۶۴	۲,۰۶۸	۳,۸۴۲	۱,۶۹۸	۰,۹۹۷	۱۲,۰۴۴	۰,۰۰۲
عملکرد مالی	0.054	0.067	0.721	-0.541	0.045	44.56	۰,۰۰۰
اندازه شرکت	14.63	14.52	19.24	11.94	1.128	149.86	۰,۰۰۰
اهرم مالی	0.621	0.653	0.97	0.016	-0.918	51.1	۰,۰۰۰
سودآوری	0.06	0.201	4.83	-9.929	-4.644	22784.41	۰,۰۰۰
فرصت‌های رشد	2.17	2.322	7.419	-3.506	-0.467	12.201	0.002

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جدول (۲) نتایج آمار توصیفی داده‌های پژوهش را نشان می‌دهد، به نوان نمونه میانگین گزارشگری یکپارچه برابر با ۰,۳۷۶ می‌باشد، به عبارتی به طور میانگین گزارشگری یکپارچه شرکت‌ها ۳۷,۶ درصد بوده و بیشتر داده‌های مربوط به این متغیر حول این نقطه تمرکز یافته‌اند. میانه متغیر گزارشگری یکپارچه برابر با ۰,۳۶۵ می‌باشد که نشان می‌دهد نیمی از داده‌ها کمتر از این مقدار و نیمی دیگر بیشتر از این مقدار هستند. میزان عدم تقارن منحنی فراوانی (چولگی) متغیر مزبور ۱,۵۳۴ می‌باشد، یعنی این متغیر چولگی به راست دارد و به این اندازه از مرکز تقارن انحراف دارد. نتایج حاصل از آزمون جارگ-برا مبنی بر نرمال بودن متغیرهای پژوهش نشان می‌دهد، با توجه به اینکه سطح معنی‌داری کلیه متغیرها کمتر از ۰,۰۵ است، در نتیجه فرضیه صفر مبنی بر نرمال بودن متغیرها رد می‌شود؛ به عبارتی توزیع داده‌ها نرمال نمی‌باشد

نتایج آزمون و پیش فرض‌های مدل‌های رگرسیونی در جدول ۳ ارائه شده‌اند. با توجه به جدول ۳ آزمون چاو و آزمون هاسمن به دلیل مقطعی بودن داده‌ها از آزمون‌های فوق صرف نظر می‌شود. همچنین طبق آماره اف آزمون آرچ و معناداری آن که کمتر از سطح خطای ۵ درصد است، ناهمسانی واریانس خطاها وجود دارد و از روش حداقل مربعات تعمیم یافته جهت آزمون مدل‌ها استفاده می‌شود. از آنجایی که سطح معنی‌داری آزمون بریوش-گادفری بیشتر از سطح خطای ۵ درصد است، مشکل خودهمبستگی بین خطاها وجود ندارد.

یجی کامیابی و همکاران / رابطه کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه و تاثیر آن بر عملکرد مالی شرکت های ... / ۳۴۵

جدول (۳): نتایج آزمون انتخاب الگوی مدل های رگرسیونی جهت آزمون فرضیه های پژوهش

مدل های پژوهش	آزمون	آماره	مقدار	معناداری	نتیجه آزمون
مدل اول	چاو	اف لیمر	داده ها مقطعی است		
	هاسمن	کای دو	داده ها مقطعی است		
	بریوش - گادفری	اف	۳,۴۸۱	۰,۰۷۲	عدم خود همبستگی
مدل دوم	آرچ	اف	۱۳,۳۸۷	۰,۰۰۰	ناهمسانی واریانس خطاها
	چاو	اف لیمر	داده ها مقطعی است		
	هاسمن	کای دو	داده ها مقطعی است		
	بریوش - گادفری	اف	۰,۱۵۱	۰,۸۵۹	عدم خود همبستگی
	آرچ	اف	۱۳,۲۶۱	0.001	ناهمسانی واریانس خطاها

منبع: یافته های پژوهشگر

هدف پژوهش در مدل ها، تبیین رابطه بین کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه در شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران است. پس از تبیین مدل و انتخاب بهترین روش، نتایج تخمین برای شرکت های منتخب به شرح جدول زیر است:

جدول (۴): نتایج مدل اول

متغیر وابسته: گزارشگری یکپارچه			
متغیر	ضریب	آماره t	سطح معنی داری
مقدار ثابت	0.167022	4.298	0.000
کسب و کار هوشمند	0.035513	7.561	0.000
اندازه شرکت	0.007500	5.415	0.000
اهرم مالی	0.038795	1.040	0.302
سودآوری	0.002973	0.418	0.677
فرصت های رشد	0.001919	0.312	0.755
ضریب تعیین	0.119	ضریب تعیین تعدیل شده	0.044
آماره F	3.600	دوربین واتسن	۱,۸۴۶
سطح معنی داری (F)	۰,۰۰۴		

منبع: یافته های پژوهشگر

مقدار عددی ضریب تعیین تعدیل شده بیان می کند که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل قابل توضیح است. در مدل اول با مقدار ۰,۰۴۴ درصد تغییرات متغیر گزارشگری یکپارچه توسط متغیرهای

۳۴۶ / رابطه کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه و تاثیر آن بر عملکرد مالی شرکت‌های ... / یحیی کامیابی و همکاران

مستقل و کنترلی قابل توضیح است. مقدار آماره‌ی دوربین واتسون (۱,۸۴۶) در فاصله ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد و فرض عدم وجود همبستگی بین خطاها رد نمی‌شود و می‌توان از رگرسیون ساده و چندگانه بالا استفاده کرد. از سوی دیگر مقدار احتمال برآورد شده برای آماره‌ی F کمتر از ۰,۰۵ است. لذا معنی‌داری کل رگرسیون قابل تأیید بوده و مجموعه متغیرهای مستقل و کنترلی قادرند گزارشگری یکپارچه را نشان دهند. با توجه به جدول (۴) نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که چون سطح معنی‌داری متغیر کسب و کار هوشمند (0.000) کمتر از ۵ درصد است در نتیجه دلایلی برای تأیید فرضیه صفر وجود ندارد؛ فرضیه مقابل (H_1) پذیرفته می‌شود. بنابراین می‌توان گفت بین کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. همچنین از میان متغیرهای کنترلی تنها متغیر اندازه شرکت تأثیرگذار بوده و بقیه متغیرها هیچ گونه تأثیر و ارتباطی نداشتند.

هدف در مدل دوم، تبیین رابطه بین کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه و تأثیر آن بر عملکرد مالی در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران است. پس از تبیین مدل و انتخاب بهترین روش، نتایج تخمین برای شرکت‌های منتخب به شرح جدول زیر است:

جدول (۵): نتایج مدل دوم

متغیر وابسته: عملکرد مالی			
متغیر	ضریب	آماره t	سطح معنی‌داری
مقدار ثابت	-0.884944	-2.284835	0.0040
کسب و کار هوشمند	0.334293	2.126271	0.0048
گزارشگری یکپارچه	2.145001	2.189073	0.0093
کسب و کار هوشمند* گزارشگری یکپارچه	-0.913023	-2.243982	0.0086
اندازه شرکت	0.010899	0.542482	0.5896
اهرم مالی	-0.102686	-1.386193	0.1711
سودآوری	0.030259	2.159574	0.0350
فرصت‌های رشد	0.031061	2.514572	0.0148
ضریب تعیین	۰,۲۴۱	ضریب تعیین تعدیل شده	۰,۱۴۸
آماره-F	۲,۵۹۸	دوربین واتسون	۱,۹۰۶
سطح معنی‌داری (F)	۰,۰۲۱		

منبع: یافته‌های پژوهشگر

مقدار عددی ضریب تعیین تعدیل شده بیان می‌کند که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل قابل توضیح است. در مدل با مقدار ۱۴,۸ درصد تغییرات متغیر عملکرد مالی توسط متغیرهای مستقل و کنترلی قابل توضیح است. مقدار آماره‌ی دوربین واتسون (۱,۹۰۶) در فاصله ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد و فرض عدم وجود

همبستگی بین خطاها رد نمی‌شود و می‌توان از رگرسیون ساده و چندگانه بالا استفاده کرد. از سوی دیگر مقدار احتمال برآوردشده برای آماره‌ی $F(0,21)$ کمتر از $0,05$ است. لذا معنی‌داری کل رگرسیون قابل تأیید بوده و مجموعه متغیرهای مستقل و کنترلی قادرند عملکرد مالی را نشان دهند. با توجه به جدول (۵) نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که چون سطح معنی‌داری متغیر کسب و کار هوشمند ($0,0040$)، گزارشگری یکپارچه ($0,0048$)، کسب و کار هوشمند* گزارشگری یکپارچه ($0,0093$) کمتر از 5 درصد است در نتیجه دلایلی برای تأیید فرضیه صفر وجود ندارد و فرضیه مقابل (H_1) پذیرفته می‌شود. بنابراین می‌توان گفت کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه بر عملکرد مالی در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران اثر دارد. همچنین از میان متغیرهای کنترلی سودآوری و فرصت‌های رشد تاثیرگذار بودند.

۶- بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش رابطه بین کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه و تأثیر آن بر عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران است. برای این منظور دو فرضیه تدوین شده که نتایج آنها به شرح ذیل می‌باشد.

یافته‌های فرضیه و مدل اول حاکی از آن است که ضریب تعیین بین کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه $0,044$ بوده و به عبارتی $4,4$ درصد از تغییرات گزارشگری یکپارچه توسط کسب و کار هوشمند قابل توضیح می‌باشد. همچنین با توجه به سطح معنی‌داری بدست آمده متغیر کسب و کار هوشمند ($0,000$) نشان می‌دهد کسب و کار هوشمند بر گزارشگری یکپارچه تأثیر دارد. در اقتصاد دانش محور، درک سریع و جامع کسب و کار بیش از پیش اهمیت یافته است و همچنین قواعد و مقررات جدید در زمینه رقابت و پیچیدگی روزافزون و سرعت فزاینده تغییرات نیز گویای این مطلب است. هوش تجاری دارای رویکردی مفید در پردازش و غنی‌سازی اطلاعات کسب و کار در محیط‌های تجاری محسوب می‌شود. هدف اصلی هوش تجاری ارائه اطلاعات و دیدگاه‌های لازم به مدیران در پی بردن به توانمندی‌ها و مخاطرات مهم پیش روی شرکت‌ها و همچنین نحوه مواجهه شرکت در وضعیت بهینه، متعاقب تغییرات بالقوه می‌باشد.

نتایج فرضیه دوم نشان داد که ضریب تعیین تعدیل شده با مقدار $14,8$ درصد تغییرات متغیر عملکرد مالی توسط متغیرهای مستقل و کنترلی قابل توضیح است. مقدار آماره‌ی دوربین واتسون ($1,906$) در فاصله $1,5$ تا $2,5$ قرار دارد و فرض عدم وجود همبستگی بین خطاها رد نمی‌شود و مقدار احتمال برآوردشده برای آماره‌ی $F(0,21)$ کمتر از $0,05$ است. لذا معنی‌داری کل رگرسیون قابل تأیید می‌باشد. با توجه به نتایج بدست آمده چون سطح معنی‌داری متغیر کسب و کار هوشمند ($0,0040$)، گزارشگری یکپارچه ($0,0048$)، کسب و کار هوشمند* گزارشگری یکپارچه ($0,0093$) کمتر از 5 درصد است؛ رابطه بین کسب و کار هوشمند و گزارشگری یکپارچه بر عملکرد مالی تأثیرگذار است. این نشان می‌دهد که مزایای کسب و کار هوشمند در پردازش بهتر دانش و کاهش زمان تصمیم‌گیری با استفاده از عملکرد در سازمان‌ها تأثیر مثبت می‌گذارد. هدف اصلی کسب و کار هوشمند برای مدیران از طریق ارائه گزارش تحلیلی ویژه‌ای است که می‌تواند در روند تصمیم‌گیری دارای

ارزش باشد. علاوه بر این، این عملکرد به بهره‌برداری از داده‌های موجود برای بازیابی اطلاعات و دانش کمک می‌کند که در پشتیبانی از فرایند تصمیم‌گیری پیچیده مفید است. در عین حال، اطلاعات به عنوان یک مورد اصلی در فرایند تصمیم‌گیری به پیچیدگی و عدم اطمینان مربوط می‌شود، به این معنی که کسب و کار هوشمند پردازش بهتر دانش، کاهش زمان تصمیم‌گیری، کاهش هزینه تصمیم‌گیری، تصمیم‌گیری موثر، مزیت رقابتی و رضایت ذینفعان را فراهم می‌کند. نتایج این تحقیق با تحقیقات ریچارد و ادنالد (۲۰۲۰)، کورتیسی و همکاران (۲۰۱۹)، صادقی و عابدینی (۱۳۹۸)، دلپسند و محقق (۱۳۹۷) و سبک‌رو و همکاران (۱۳۹۷) همخوانی دارد. از آنجا که شاخص‌های کلیدی عملکرد به دلیل اهداف ایجاد ارزش بلندمدت و به ردیابی عملکرد سازمان در افق بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت کمک می‌کنند؛ به مدیران شرکت‌ها پیشنهاد می‌گردد استفاده از شاخص‌های کلیدی عملکرد را در اولویت قرار داده تا از طریق بهبود عملکرد محیطی در ایجاد ارزش شرکت کمک کند. رقابت در بازار می‌تواند به کاهش مشکلات نمایندگی؛ یا گاهی اوقات به تشدید مشکلات نمایندگی منجر گردد. همچنین رقابت باعث افزایش سود نهایی حاصل از نوآوری شده که نوآوری بیشتر را به همراه خواهد داشت. بنابراین به مدیران شرکت‌ها و فعالان صنعت پیشنهاد می‌گردد به موقعیت صنعت و کسب و کار خود توجه ویژه‌ای داشته باشند و از طریق افشا و گزارشگری هر چه بیشتر برنامه‌های تحقیق و توسعه به ایجاد شکوفایی اقتصادی و بازار گردند. همچنین به مدیران بورسی و تدوین‌کنندگان استانداردها پیشنهاد می‌گردد در این راستا قوانین بیشتر و الزام آورتتری را تدوین نمایند زیرا موجب ارتقاء سطح افشاء و گزارشگری شرکت‌ها و اهمیت دادن به آن در محیط اقتصادی و تجاری در حال گذار ایران می‌شود.

فهرست منابع

- ۱) ابوالفتحی، حسن، نوراله‌زاده، نوروز، جعفری، محبوبه، خسروی‌پور، نگار، ۱۳۹۹، بررسی پیامدهای کیفیت گزارشگری یکپارچه بر ارزش‌گذاری شرکت‌ها و عملکرد آتی شرکت با تاکید بر نقش پیچیدگی و نیازهای تأمین منابع مالی خارجی، دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۹، شماره ۳۵، صفحه ۱۱۹-۱۳۳.
- ۲) خان‌احمدی، محبوبه، دستگیر، محسن، علی‌احمدی، سعید، ۱۴۰۰، بررسی ارتباط سودآوری و شهرت شرکت بر افشای مسئولیت اجتماعی شرکتی در ایران، فصلنامه اقتصاد مالی، دوره ۱۵، شماره ۵۵، صفحه ۲۶۹-۲۹۶.
- ۳) داروغه‌حضرتی، فاطمه، تفتیان، اکرم، معین‌الدین، محمود، ۱۳۹۹، شناسایی و رتبه‌بندی مولفه‌ها و شاخص‌های گزارشگری یکپارچه مبتنی بر وب با رویکرد گزارشگری شهروند شرکتی با استفاده از تکنیک ترکیبی دلفی فازی و تحلیل سلسله مراتبی فازی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، مقاله آماده انتشار.
- ۴) دلپسند، افسون، محقق‌نادر، ۱۳۹۷، بررسی تأثیر هوش تجاری بر چابکی سازمان در بیمارستان‌های مقصد گردشگری سلامت (مطالعه موردی شهر تهران)، فصلنامه علمی تخصصی رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، شماره ۸، دوره ۲، صفحه ۲۷-۳۸.
- ۵) سبک‌رو، مهدی، صفری‌شاد، فرانک، رحیمی، ابراهیم، عباسی‌رستمی، نجیبه، ۱۳۹۷، بررسی تأثیر هوش تجاری بر ساختار نوآوری باز، آینده پژوهی مدیریت، شماره ۲، دوره ۹، صفحه ۲۱-۳۲.
- ۶) سیفالهی، ناصر، ۱۳۹۸، بررسی تأثیر بازار گرایبی و ثبات مدیریتی بر عملکرد مالی شرکت‌ها، فصلنامه اقتصاد مالی، دوره ۱۳، شماره ۴۸، صفحه ۲۶۱-۲۷۷.
- ۷) شاکری، محمد صادق، حسنی‌آهنگر، محمدرضا، ۱۳۹۲، بررسی رابطه میان هوش تجاری و مدیریت فرآیندهای کسب و کار، اولین همایش ملی مدیریت کسب و کار.
- ۸) صادقی، مریم، عابدینی، بیژن، ۱۳۹۸، بررسی تأثیر هوش تجاری بر عملکرد مالی شرکت مخابرات استان هرمزگان، رویکردهای پژوهشی نو در علوم مدیریت، شماره ۱۲، دوره ۲۲، صفحه ۱۰۱-۱۱۲.
- ۹) مغنی، حیدر، ناصحی‌فر، وحید، ناطق، تهمینه، ۱۳۹۸، چگونگی تأثیر گسترش فناوری‌های مالی بر بهبود عملکرد خدمات مالی، فصلنامه اقتصاد مالی، دوره ۱۳، شماره ۴۹، صفحه ۱۸۳-۲۱۲.
- 10) Adams, C.A. and McNicholas, P. (2007), "Making a difference: sustainability reporting, accountability and organizational change", Accounting, Auditing and Accountability Journal, Vol. 20 No. 3, pp. 382-402.
- 11) Ahmed Haji, A. and Anifowose, M. (2017), "Initial trends in corporate disclosures following the introduction of integrated reporting practice in South Africa", Journal of Intellectual Capital, Vol. 18 No. 2, pp. 373-399.
- 12) Aruldoss, M., Lakshmi Travis, M. and Prasanna Venkatesan, V. (2014), "A survey on recent research in business intelligence", Journal of Enterprise Information Management, Vol. 27 No. 6, pp. 831-866.
- 13) Barth, M. E., Cahan, S. F., Chen, L. and Venter, E. R. (2017), "The Economic Consequences Associated with Integrated Report Quality: Early Evidence from a Mandatory Setting". Available from: <https://ssrn.com/abstract=269940>.

- 14) Bernardi, C., & Stark, A. (2016). Environmental, Social and Governance Disclosure, Integrated Reporting, and the Accuracy of Analyst Forecasts. *British Accounting Review*, 50, 16-31.
- 15) Clark, T.D., Jones, M.C. and Armstrong, C.P. (2007), "The dynamic structure of management support systems: theory development, research focus, and direction", *MIS Quarterly*, Vol. 31 No. 3, pp. 579-615.
- 16) Cortesi, Alessandro & Vena, Luigi. (2019). Disclosure quality under Integrated Reporting: a value relevance approach. *Journal of Cleaner Production*. 220. 745-755.
- 17) De Villiers, C., Venter, E.R. and Hsiao, P.C.K. (2016), "Integrated reporting: background, measurement issues, approaches and an agenda for future research", *Accounting & Finance*, Vol. 57 No. 4, pp. 937-959.
- 18) Flower, J. (2015), "The international integrated reporting council: a story of failure", *Critical Perspectives on Accounting*, Vol. 27, pp. 1-17.
- 19) Gupta, S.D.,(2003), "A strategy for intelligence", *Network magazine*,<http://www.Networkmagazineindia.com/archives.shtm>.
- 20) Hou, C.-K. (2012), "Examining the effect of user satisfaction on system usage and individual performance with business intelligence systems: an empirical study of Taiwan's electronics industry", *International Journal of Information Management*, Vol. 32 No. 6, pp. 560-573.
- 21) Li, S.-T., Shue, L.-Y. and Lee, S.-F. (2008), "Business intelligence approach to supporting strategy-making of ISP service management", *Expert Systems with Applications*, Vol. 35 No. 3, pp. 739-754.
- 22) Pistoni, Anna & Songini, Lucrezia & Bavagnoli, Francesco. (2018). Integrated Reporting Quality: An Empirical Analysis. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. 25. 10.1002/csr.1474.
- 23) Richard, G., Odendaal, E. Integrated reporting assurance practices—a study of South African firms. *Int J Discl Gov* 17, 245–266 (2020). <https://doi.org/10.1057/s41310-020-00093-y>.
- 24) Rowbottom, N. and Locke, J. (2016), "The emergence of IR", *Accounting and Business Research*, Vol. 46 No. 1, pp. 83-115.
- 25) Saka, C. and Oshika, T. (2014), "Disclosure effects, carbon emissions and corporate value", *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, Vol. 5 No. 1, pp. 22-45.
- 26) Serafeim, G. (2015), "Integrated reporting and investor clientele", *Journal of Applied Corporate Finance*, Vol. 27 No. 2, pp. 34-51.
- 27) Thomson, I., Grubnic, S. and Georgakopoulos, G. (2014), "Exploring accounting-sustainability hybridisation in the UK public sector", *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 39 No. 6, pp. 453-476.
- 28) Tseng, F.S. and Chou, A.Y. (2006), "The concept of document warehousing for multi-dimensional modeling of textual-based business intelligence", *Decision Support Systems*, Vol. 42 No. 2, pp. 727-744.
- 29) Xia, D., Yu, Q., Gao, Q., Cheng, G.(2017). Sustainable technology selection decision-making model for enterprise in supply chain: Based on a modified strategic balanced scorecard. *Journal of Cleaner Production*, Vol. 141, pp. 1337-1348.
- 30) Zack, M.H. (2007), "The role of decision support systems in an indeterminate world", *Decision Support Systems*, Vol. 43 No. 4, pp. 1664-1674.

The Relationship between Smart Business and Integrated Reporting and Its Impact on the Financial Performance of Companies Listed on the Tehran Stock Exchange

Hossien Ehtesham¹
Yahya Kamyabi²
Mehdi Khalilpour³

Received: 02/ October /2021 Accepted: 05/ December /2021

Abstract

The purpose of this study was to investigate the relationship between smart business and integrated reporting and its impact on firm performance. After introducing integrated reporting as the latest development of corporate reporting, 65 companies have been selected in the period of 1398. To measure integrated reporting from content analysis method; Smart Business has used the standard questionnaire of Provich et al. (2012) and financial performance from the rate of return on assets. Multivariate regression method (generalized least squares) was used to test the research hypotheses. The research findings show that on average, companies provided 37.6% of integrated reporting. There is also a significant relationship between smart business and integrated reporting and this relationship affects the performance of companies listed on the Tehran Stock Exchange.

Keywords: Smart Business, Integrated Reporting, Financial Performance

JEL Classification: G1, G11, G23 J44

1- Department of Accounting, Noor Branch of Islamic Azad University of Mazandaran. Iran .
ehteshamhossien359@gmail.com

2- Department of Accounting, University of Mazandaran, Mazandaran, Iran (Responsible: Author)
y.kamyabi@yahoo.com

3- Department of Accounting, Noor Branch of Islamic Azad University, Mazandaran, Iran
khalilpournmehd@gmail.com

